

## POLARITY, PARALELY A PRIENIKY JAZYKOVEJ KOMUNIKÁCIE – 8. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O KOMUNIKÁCI

**Katarína Barnová**

**Katedra slovenského jazyka a literatúry FHV UMB v Banskej Bystrici**

2.1.33 všeobecná jazykoveda, 3. ročník, denné štúdium

barnova.katarina@gmail.com

Školiteľ: **prof. PhDr. et Dr. h. c. Ján Findra DrSc. (jan.findra@umb.sk)**

### **Klíčové slová**

polarity, paralely, prieniky v jazykovej komunikácii, konferencia o komunikácii

### **Key words**

divergencies, parallels, intersections of language communication, conference on communication

V dňoch 6. – 7. septembra 2012 sa v priestoroch banskobystrickej Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela pod záštitou Katedry slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných vied uskutočnila 8. medzinárodná vedecká konferencia s názvom *Polarity, paralely a prieniky jazykovej komunikácie*. Na tohtoročnej konferencii o komunikácii, ktorá sa organizuje každé 3 roky v septembri, sa stretlo približne 27 lingvistov z 5 krajín, a to zo Slovenska, z Česka, Maďarska, Poľska a Chorvátska.

Podujatie otvorili za organizátorov prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc., za univerzitu prof. PaedDr. Karol Görner, PhD. a v zastúpení fakulty dekan doc. Mgr. Vladimír Biloveský, PhD. Ako posledná sa ujala slova zástupkyňa primátora mesta doc. RNDr. Katarína Čižmárová, CSc. V slávnostných príhovoroch sa zaspomínalo na predchádzajúce konferencie s medzinárodnou účasťou, najmä na 1. medzinárodnú vedeckú konferenciu (*Všeobecné a špecifické otázky jazykovej komunikácie*) v roku 1991, iniciovanú Dr. h. c. prof. PhDr. Jánom Findrom, DrSc., vďaka ktorému sa zrodila tradícia usporiadania konferencií o komunikácii v Banskej Bystrici. Okrem vyjadrenia povďaku všetkým organizátorom konferencie sa jednotlivé príhovory niesli aj v duchu pripomenutí 20. rokov od založenia Univerzity Mateja Bela.

Po uvítaní nasledovalo plenárne rokovanie, v ktorom vystúpil Ján Findra so svojím príspevkom *Základné stylistické pojmy a predmet stylistiky (Vymedzenie vzťahu medzi textom a štýlom)*. Zaoberal sa kategóriou štýlu a jeho vzťahom k textu, všímajúc si opozíciu

invariant – variant, všeobecné – jedinečné. Nasledujúci referát Jany Hoffmannovej *Stylistická profilace sféry odborné komunikace: kolik neformálnosti snese současný vědecký text?* riešil problematiku vedeckého vyjadrovania a jeho smerovania k subjektivizácii a neformálnosti. Juraj Dolník sa vo svojom príspevku *Riadiaci princíp komunikácie* zameril na vysvetľovanie komunikácie na základe fundamentálneho riadiaceho princípu. Plenárne rokovanie zavŕšil výstup Jána Sabola s názvom *Ekvipolentné protiklady medzi členmi binárnych opozícií jazykovo-semiotických štruktúr*, ktorého dominantou bol vzťah symetrie a asymetrie obsahu a formy.

Ďalšie pokračovanie konferencie prebiehalo paralelne v dvoch sekciách. Dvojdnové rokovanie predstavilo rozmanité a zaujímavé témy a mnoho inšpiratívnych námetov pre ďalšie výskumy. Príspevky boli tematicky rozdelené do dvoch organizátormi navrhnutých blokov. Prezentovali sa tu príspevky napr. z oblasti translačnej komunikácie (Anita Huťková – *Polarity, paralely a prieniky jazykovej, interkultúrnej, transkultúrnej a translačnej komunikácie*, Eva Schwarzová – *Tlmočník ako mediátor interkultúrnej komunikácie*), sociolingvistiky (Vladimír Patráš – *Sociolingvistické pohľady na vnorený text e-periodík*, Ladislav György – *Hovorená podoba jazyka v meste Veľký Krtíš – výsledky analýz, syntetické závery a prínos sociolingvistického výskumu*), z oblasti venovanej problematike jazykových kontaktov (Alžbeta Uhrinová-Hornoková – *Slovenská komunikácia v Maďarsku*, Eva Horváthová-

Farkasová – *Striedanie jazykových kódov v reči žiakov slovenských a nemeckých národnostných gymnázií v Maďarsku*), či dynamike komunikačných sfér (Janka Klincková – *Jazyk a reč bilbordov*, Mária Imrichová – *Zložky právnej komunikácie alebo komu sú texty zákonov adresované*).

V tematickom bloku *Komunikačné sféry, komunikačné situácie a lingvistická teória* vystúpil Kazimierz Michalewski, ktorý predstavil svoj príspevok *Przenikanie stylu niskiego do textów medialnych*. Záujem účastníkov vzbudil aj referát Evy Čulenovej *Môže totalitný systém ovládnuť myseľ ľudí?* Martina Bodnárová sa vo svojom príspevku *Slovesá v neinštitucionálnej komunikácii dospelých na východnom Slovensku* na základe súboru transkriptov autentických rozhovorov z východoslovenského prostredia pokúsila explikovať fungovanie sloviess na pozadí a priori vypracovanej typologizácie neinštitucionálnej komunikácie. Mária Imrichová (*Zložky právnej komunikácie alebo komu sú texty zákonov adresované*) prostredníctvom konkrétnych príkladov poukázala na vznik komunikačnej bariéry v komunikácii v oblasti práva, ku ktorej dochádza z dôvodu nevhodného zvolenia jazykových prostriedkov zákonodarcom pri tvorbe textu, čím sa text pre percipienta stáva nezrozumiteľným. Janka Klincková vo svojom príspevku *Jazyk a reč bilbordov* skúmala komunikačné funkcie bilbordov. Vzhľadom na komunikačný zámer sa pokúsila o hodnotenie výrazových prostriedkov na osi informácia – persuázia – (skrytá) manipulácia. Informačne nasýtený bol výstup Ivety Bónovej *Konsonantické skupiny v detskej reči ako „predobraz“ zreťazovania nesonánt v slovenčine*. Diana Stolac v príspevku *Jezična igra kao komunikacija* prezentovala výsledky skúmania reklamných diskurzov od roku 2002 do 2012, pričom sa orientovala na používanie slovných hračiek a vtipov ako základných jazykových stratégií, slúžiacich pri propagácii reklamných produktov s cieľom osloviť čo najviac záujemcov. Anastazija Vlastelić sa v príspevku *Što muškarcu žele... Reklamne strategije* zaoberala využívaním jazykových prostriedkov reklamných stratégií orientovaných na produkty pre mužov. Fungovanie proprií v rôznych komunikačných situáciách načrtol vo svojom referáte

*Proprium ako súčasť komunikačného registra* Jaromír Krško, ktorý sledoval rozdielne uplatňovanie antroponymickej časti vlastných mien v komunikácii v komparácii s toponymiou. Predmetom odborného záujmu Lucie Satinskej (*Jazyková krajina Bratislavy*) bola komunikácia verejného priestoru a jeho nápisov s obyvateľmi hlavného mesta.

V bloku *Jazykové kontakty, translačná komunikácia a sociolingvistika* vymedzila podstatu pojmov jazyková – interkultúrna/transkultúrna – translačná komunikácia Anita Huťková v príspevku *Polarity, paralely a prieniky jazykovej, interkultúrnej, transkultúrnej a translačnej komunikácie*. Eva Schwarzová (*Tlmočník ako mediátor interkultúrnej komunikácie*) sa sústredila na tlmočnickú kompetenciu a celkový proces formovania profilu tlmočníka. Sociolingvistickú tematiku prezentoval Vladimír Patráš vo svojom príspevku *Sociolingvistické pohľady na vnorený text e-periodík v prostrediach slovanských jazykov*, v ktorom sa na vybranej vzorke e-periodík zamerl na mimojazykové podmienky aktivizovania intextu a jeho podiel na in/kohézności, rôznorodosti a žánrovej neustálenosti mediálnej komunikácie. Referát Vladimíra Polácha *Komunikační strategie a komunikační vzorce na příkladu využívání sociálních sítí vybranými českými politiky* odpovedal na stanovené otázky: „Akým spôsobom sa vyjadrujú verejne exponované osoby na svojich facebookových alebo twitterových profiloch? Sú to pre nich prostriedky verejnej komunikácie alebo skôr nástroje na ukázanie vlastnej „ľudskej“ stránky?“ Alžbeta Uhrinová-Hornoková v príspevku *Slovenská komunikácia v Maďarsku* predostrela obraz súčasnej jazykovej situácie v Maďarsku. Charakterizovala hlavné komunikačné sféry a bilingvizmus Slovákov v Maďarsku. Sociolingvistická tematika rezonovala aj v príspevku Ladislava Györgya *Hovorená podoba jazyka v meste Veľký Krtíš – výsledky analýz, syntetické závery a prínos sociolingvistického výskumu*, v ktorom autor predstavil integračné a diferenciačné znaky v polo/neoficiálnych ústnych komunikátoch obyvateľov mesta Veľký Krtíš, všímajúc si sociálno-demografické faktory. Eva Horváthová-Farkasová si v príspevku *Striedanie jazykových kódov v reči žiakov*

slovenských a nemeckých národnostných gymnázií v Maďarsku dospela k záveru, že striedanie kódov nespôsobilo komunikačnú bariéru v úspešnom realizovaní komunikačných cieľov. Referát *Korelačné tendencie medzi zvukovou konexiou a sémantikou textu* od Leny Ivančovej priblížil problematiku vzťahu zvuku a významu v konkrétnom priestore jazykovej stavby. Bernadeta Niesperek-Szamburska spolu s Annou Guzyovou v príspevku *Komunikácia na lekcji a bariery interakcyjne* upriamili pozornosť na verbálnu a neverbálnu komunikáciu v triedach. V interakciách učiteľ – žiak, žiak – žiak, žiak – učiteľ kládli dôraz najmä na komunikačné bariéry. Príspevok Ireny Orszulikovej *Strukturovaný dialog v mediácii a jeho specifika* poukázal na vzťahy medzi výpovednými formami a rečovým konaním z hľadiska teórie rečových aktov. Jana Miškovská (*Komprimačné metódy pri titulovaní dokumentárnych textov*) riešila problém, ktorý vzniká pri titulovaní hraných a dokumentárnych filmov. Venovala sa komprimačným metódam z lexikálnej a gramatickej stránky.

Referujúce príspevky vyvolali živé diskusie. Vedecké debaty pokračovali na slávnostnej večeri, kde sa za zahraničných účastníkov prítomným prihovril a poďakoval Kazimierz Michalewski. Vladimír Patráš pozval všetkých na ďalšiu konferenciu pod vedením organizácie Pavla Odaloša.

Medzinárodná konferencia o komunikácii má už svoju tradíciu. Hoci sa oproti predchádzajúcej konferencii znížil počet účastníkov, vymenené poznatky a „plodné“ diskusie svedčia o tom, že problematika jazykovej komunikácie je stále aktuálna. Tohtoročná konferencia, konajúca sa v priateľskej a príjemnej vedeckej atmosfére, priniesla nielen nové výsledky z rôznych jazykovedných oblastí a mnoho zaujímavých, inšpiratívnych tém, ale zaistila opätovné stretnutie lingvistov z rôznych vedeckých pracovísk. Možno skonštatovať, že konferencia splnila svoj cieľ nielen po profesionálnej, ale aj po spoločenskej stránke. Na záver ostáva dúfať, že tradícia usporiadania podobných konferencií bude naďalej pretrvávať, pričom bude zachovaná aj účasťou mladšej lingvistickej generácie.